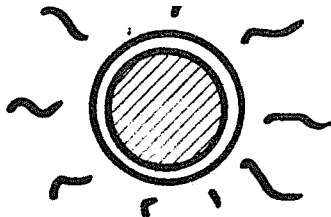

POLARIS

Redaktör:

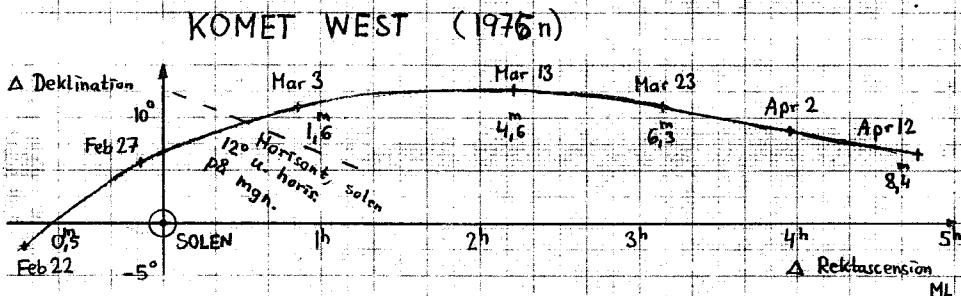
Mats Lundblad Studentbacken 21A-717
S-115 40 Stockholm (Tfn 63 61 87)

Eftertryck utan tillåtelse förbjudet.

Nr **22** 1976
JAN

Anmälan om medlemskap till Stockholms Amatörastronomiska Klubb sker endast genom att insätta årsavgiften på klubbens postgiro, nr 708705-9. Alla medlemmar yngre än 26 år ombedes att skriva sitt födelseår på postgiroblanketten.

KOMET WEST (1975 n) upptäcktes av B M West vid European South Observatory på fotografier från La Silla. Kartan nedan är efter beräkningar av G Marsden. Kometens svans kan eventuellt ses strax efter solnedgången dagarna före Feb 27. Kometen bör synas ganska väl på morgonhimlen den första veckan i mars.

SATURNUS - MÅNARNA 1976: Saturnus var i opposition den 20 januari. Nedan ges UT för östliga elongationer hos de ljusaste månarna:

Dione	Feb 16	00.3	18	17.9	21	11.6	24	05.3	26	22.9	29	16.6	Mar 3	10.3	
Rhea	Feb 18	03.3	22	15.7	27	04.0	Mrs	2	16.4	7	04.7	11	17.1	16	05.5
Titan	Feb 17	19.4	Mar 4	17.2	20	15.4	Apr 5	14.1	21	13.4					
Iapetus	Feb 8	14.9	Apr 27	17.1	...	Dec 26	00.1	Västl elong.	Mar 18	08.8					

Eftersom saturnusplanet lutar relativt mycket kan man se månarna under hela varvet. Tänk på att Iapetus är lättast att observera vid sina västliga elongationer (10^m).

ML

NYTT PLANETARIUM I STOCKHOLM!

Enligt preliminära uppgifter kommer ett planetarium att ingå i den planerade utbyggnaden av Naturhistoriska Riksmuseet i Frescati. Regeringen väntas fatta beslut i frågan under våren, så några detaljerade planer existerar ännu inte. Vid en förfrågan uppgav dock byrådirektör Edholm vid Riksmuseet för Polaris att planetariet kommer att utrustas med en projektor tillverkad antingen av "öst- eller väst-Zeiss".

Mikael Jargelius

Jan 76

Ti 20	Saturnus i opposition. Avstånd 8.086 AE. Magn -0.1. Diam 18.4"
O 21	Mira Ceti maximum
L 31 7.20	N y m å n e

Feb 76

Under denna månad står fortfarande Mars och Saturnus mycket högt på kvällshimlen. Jupiter står lämpligt till vid kvällens början men går ned vid 23- till 22-tiden. Mars diameter är den 2 feb 11.1" och magn -0.2, en aning ljusare än Saturnus (-0.1 resp. 18.4"). Ljustast är Jupiter, magnitud -1.8 och diameter 34.9". På morgonen kan Venus, och i början av månaden på sydligare breddgrader Merkurius, observeras. Venus magn är -3.5 och diam 13.1". Venus går under hela månaden upp ca kl 06.30.

Ti 3 0.51	Algol-minimum
To 5 14	Månen fjärmast jorden (29'30" Fiskarna)
To 5 21.40	Algolmin
L 7 18.47-19.11	Jupitermånarnas II och III:s skuggor på planeten samtidigt
	21.05 Jupiter III SE (SE = skuggan slut)
S 8 11.05	H a l v m å n e
S 8 18.29	Algolmin
S 8	Japetus östl elongation (minst gynnsam, magn 12)
M 9	Titan västl elong.
Ti 10 2.00	Ockultation ε Tauri (3.6 ^m) cirkatid
Ti 11	Uranus rörelse blir retrograd
S 15 17.43	F u l l m å n e (Lejonet)
S 15 kväll	Alla jupitermånar I II III IV på västsidan i ordningsnummer
M 16 morg	Merkurius västl elong. (Ogynnsam. Merkurius står vid horisonten när solen 6° under horisonten)
Ti 17 11	Månen närmast jorden (33 04 Lejonet)
Ti 17	Titan östl elong
S 22 9.16	H a l v m å n e (Skorpionen)
S 22	Komet West (1975n) beräknad magnitud 0.5. Koord: 23 11.09 -12 50.1
O 25	Titan västl elong
O 25 23.22	Algolmin
L 28	Japetus norr om Saturnus.
L 28 20.11	Algolmin

Mars 76

M 1 0.25	N y m å n e (Vattumannen. 4 3/4° norr om solen)
M 1	Juno i opposition. Avst 1.668 AE, magn 9.5. Juno befinner sig i Sextantens övre vänstra hörn och rör sig mot Regulus.
O 3	Komet West beräknad magn 1.6. Koord: 22 04.01 +4 09.4. Kometen är nu 11° norr om solen och 12° västerut, dvs kan med fördel ses på morgonen.
To 4 5	Månen fjärmast jorden (29 26 Fiskarna)
To 4	Titan östl elong
F 5 2.43	Juno (magn 8.8) är endast 1.1" nordost om 35 Sex A (6.3 magn). Ockultation från Ryssland. Observera att 35 Sex är dubbel. Den andra komponenten har magn 8.5 och befinner sig på avståndet 8.5" pos.vinkel 232°.
M 8	Titan norr om Saturnus
Ti 9 5.38	H a l v m å n e (Oxen)
To 11 1.14	Juno mindre än 1" nordost om stjärnan SAO 118410 (magn 7.6). Ockultation från Finland och västra Ryssland. Vid ockultationen tycks ljusstyrkan avta ca 1.5 magn.
OBS	Titan västl elong
To 11	Komet West beräknad magnitud 4.6. Läge: 21 19.43 +9 36.6.
L 13	Neptunus rörelse blir retrograd
Ti 16	F u l l m å n e (Jungfrun)
Ti 16 3.53	Månen närmast jorden (Diam 33 25)
O 17	Japetus västl elongation (gynnsam). Magnitud 10.
F 19 21.54	Algolmin
L 20 12.50	V å r d a g j ä m n i n g
L 20	Titan östl elong
M 22 19.54	H a l v m å n e (Skytten)

Mrs 76

- O 24 Titan norr om Saturnus
 To 25 Hydraider max (meteorsvärm). Månen upp 3.39
 Venus fjärmast solen (Venusbanan är den mest cirkulära av planetbanorna)
 L 27 Saturnus i slingans vändpunkt
 Titan västl elong.
 M 29 Saturnus största ringöppning 1976. Vinkel -22.48° Yttre ringaxlar
 $42.97'' \times 16.43''$. Deklination $+21 19$ (max under 1976)
 Ti 30 18.08 N y m å n e ($2 3/4^{\circ}$ n solen. Fiskarna)
 Pluto i opposition. Avst 29.681 AE. Koord: Mrs 23: 13 05.1 $+12 01$
 Apr 12 13 03.2 $+12 14$. Pluto är närmare jorden än Neptunus. År 1989
 kommer Pluto i perihelium. Magn. 14 (Neptunus 7.7).
 O 31 Månen fjärmast (29 24 Fiskarna)
 Titan s Saturnus / (Kl 20.28 Jupiter I VE: 3(01)24)

Apr 76

- L 3 Virginider maximum
 20 Månen 66° s Pleiaderna, ned 23.06. Solen ned 18.33.
 M 5 Titan östl elong
 Ti 6 20 Japetus s Saturnus
 O 7 20.02 H a l v m å n e (Tvillingarna)
 21 Ockultation av λ Gem (3.6^m). Sydl gränslinje Chaumont (Fr) 21 21.1,
 sv Vicenza (It) 21 32.3
 To 8 02.00 Mars ockulterar s Gem (3.2^m). Synligt från bl a Amerika och Västeuropa.
 Mars går i Sth ned kl 03 03. Mars magn. är $+1.2$, diam. $6.3''$.
 Relativ hastighet $1.2''$ /minut.
 23.36 Algolmin
 S 11 20.25 Algolmin
 M 12 Titan västl elong
 O 14 08 Månen närmast jorden (33 28)
 12.49 F u l l m å n e (Påsk) (Jungfrun)
 O 21 8.14 H a l v m å n e (Stenbocken)
 LYRIDERNA maximum. Månen upp 01.42. Observationer mottages.
 Titan östl elong
 S 25 Uranus i opposition. Avst 17.514 AE. Koord. Apr 12: 14 14.2 $-12 56$
 Maj 02: 14 10.9 $-12 39$. Diam $3.9''$ Magn 5.7.
 Titan n om Saturnus
 Ti 27 Japetus östl elong (ogynnsam 12^m)
 Jupiter i konjunktion
 O 28 MERKURIUS ÖSTL ELONG, 21°. Årets allra bästa tillfälle att få syn på
 den innersta planeten. När solen vid kvällsskymningen står 6° under ho-
 risonten (kl 20.26, ned kl 19.33) är Merkurius nästan 11° över horison-
 ten ca 12° t vänster om solen. Fem dagar tidigare/senare står Merkurius
 ca 1° lägre. Diametern är $7.8''$, ökar $0.2''$ /dygn, magn är $+0.4$, ljus-
 styrkan avtar med 0.1^m /dygn. Merkurius närmar sig jorden. Lättast att
 observera Merkurius torde vara ca 7 dgr före den 28 apr, eftersom den då
 är dubbelt så ljusstark, men endast står 2° lägre. Vill man observera
 Merkurius fas gör man detta lämpligen några dagar efter den 28 apr.
 Titan västl elong
 Merkurius $1/2$ s Pleiaderna
 To 29 11.326 R I N G F Ö R M I G S O L F Ö R M Ö R K E L S E
 Tidpunkten anger förmörkelsens maximum, i Medelhavet. Varaktigheten är
 där 6 min 36 sek och bältets bredd 220 km.
 EN RESA TILL ÖN THIRA (SANTORIN) ARRANGERAS AV REDAKTÖREN, se annan plats
 i tidningen.
 10.36 Förmörkelsen börjar (Stockholm)
 11.45 max " 0.37 diam.
 12.55 slutar "
 11.20 N y m å n e (19' n solen 29' 30'' Väduren)
 I Lund gäller följande motsv. tider: 10 22, 11 37 (0.42), 12 52, 1
 Hamburg 10 14, 11 30 (0.45), 12 49, München 10 01, 11 27 (0.57), 12 57
 För maximum i Medelhavet gäller: solradie 15 52.7, månradie 14 44.9.
 Månen är fjärmast jorden den 27 april kl 13.

FRÅGESPORTEN 1975

Den 4 december hölls den traditionella frågesporten. Uppslutningen var god, och av de närvarande deltog 7 personer i tävlingen.

Här följer frågorna:

1. Hur stor är Jordens radie och massa?
2. I mitten av 1800-t delades kometen Biela i två delar och upplöstes. Kometmaterialet spreds utmed banan, och uppträder numera som en meteorsvärm. Vad heter svärmen och i vilken månad uppträder den?
3. Hur definieras en parsec, och hur många ljusår motsvarar en parsec?
4. Den 5 september i år nådde en viss nyupptäckt komet sitt perihelium. Vad hette de tre oberoende upptäckare som först rapporterade kometen till Internationella Astronomiska Unionens telegrambyrå?
5. Sirius är som bekant en dubbelstjärna med komponenterna Sirius A och Sirius B. Men hur lång är deras omloppstid?
6. I slutet av augusti uppflamnade Nova Cygni 1975. Vilken var dess maximala magnitud?
7. Vad är Saros-cykeln och hur lång är den?
8. Camelopardus eller Giraffen kallas en stjärnbild på norra stjärnhimlen. Till vilka andra stjärnbilder gränsar den? 8 st!
9. På vilket avstånd befinner sig galaxen M 33?
10. Stephens kvintett kallas en intressant grupp galaxer. I vilken stjärnbild finns dessa?
11. Vad är tidsekvationen?
12. I vilken spektralklass är Balmerseriens absorption kraftigast?
13. Rita upp hur ett Huygens-okular ser ut i princip, dvs vilka linser det består av och hur de är arrangerade. Ange även strålgångens riktning.
14. I vilken stjärnbild finns M 27?
15. Vilka stjärnor ingår i sommartriangeln?

(Svaren återfinns i t ex Wallenquist: Astronomiskt Lexikon, samt i Sky and Telescope.)

Segrade gjorde Jonatan Lindström med $7\frac{11}{24}$ poäng. Tvåa kom Magnus Näslund, 7 poäng, och trea Mats Lundblad på 6 poäng. Sålunda kommer Jonatan att arrangera 1976 års frågesport.

Följande bokpriser utdelades:

Paul: Outer Space Photography

Roth: Taschenbuch der Planetenbeobachter

Wallenquist: Planeter, stjärnor och kvasarer

Vidare deltog alla de närvarande i en klubbävlan. Mer om den kommer i en annan artikel.

Mikael Jargelius